

Nr 476

Av herr Fridolfsson i Rödeby m. fl., om förbud mot valkartell vid val inom riksdagen, landstingen samt stads- och kommunalfullmäktige.

(Lika lydande med motion nr 416 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

Nils Fridolfsson (s)

i Rödeby

Erik V. Johansson (s)

i Simrishamn

Karl Rask (s)

Nr 477

Av herr förste vice talmannen von Friesen, angående riksdagens kontrollmakt.

Ett viktigt led i vår författning är riksdagens kontrollmakt. Grundlagstiftarna 1809—1810 lade ned stor möda och tankekraft på att utforma regler som garanterade folkpresentationen möjlighet att utöva en verksam kontroll över den första statsmakten och den underställda förvaltningen. Det för vårt land säregna kontrollsystem, som därigenom tillskapades, hade till syfte inte bara att säkra den grundlagsenliga maktfördelningen mellan konungen och riksdagen utan också att värna de enskilda medborgarnas rättssäkerhet.

Av de kontrollinstitut som infördes 1809—1810 har några fallit bort genom utvecklingen. Tryckfrihetskommittéerna, som under JO:s ledning skulle övervaka tryckfriheten, avskaffades 1949. Opinionsnämnden, som skulle pröva om högsta domstolens ledamöter åtnjöt riksdagens förtroende, kvarstår endast som en formalitet. Detsamma gäller riksrätten, inför vilken statsråd, justitieråd och regeringsråd kan åtalas men som inte trätt i funktion sedan 1854. Ett annat kontrollinstitut kvarstår i en helt förändrad form: konstitutionsutskottets prövning av statsrådets juridiska och politiska ansvar har omvandlats till en administrativ rättskontroll, medan misstroendeförklaring införts som ett medel för att utkräva parlamentariskt